

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי **דוד חנניה פינטו** שליט"א

בן הצדיק המלוו"ן רבי **מושה אהרן פינטו** זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוו"ן רבי **חיים פינטו** זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 4:03 | 4:17 | 4:08 | 4:24

מוצאי שבת 5:18 | 5:20 | 5:17 | 5:21

רבינו תם 5:56 | 5:57 | 5:55 | 5:59

הכרזת תענית 'עשרה בטבת' -
ביום שישי בשבת

הילולא
דצדיקיא

ד - רבי יעקב שאול קצין
ראש עדת אר"ץ ניו יורק

ה - רבי עמנואל ברודו
מסלוביק

ו - רבי ששון מרדכי שנדוך
מו"ס 'קול ששון'

ז - רבי צבי, בן רבי ישראל
בעש"ט

ח - רבי מעתוק עתוגי כהן
מו"ס 'קק הערך'

ט - רבי חזקיה הכהן רבין
הרב הראשי לבוכארה

י - רבי מסעוד בן מסעוד
אשרף, אב"ד תימן

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

משכיל לדוד

השרוי בשלום - שרוי באור גדול

באומרנו את הפסוק "שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד", עלינו לכוון גם במצוות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" (כמובא בפוסקים), לומר לך כי מי שיש בו אהבת חברים בכל לבב, הרי שגם בעלותו על יצועו בשעת לילה, לדידו יום הוא ואור מאיר כנגדו.

לכן החכם עיניו בראשו שיתן אל ליבו בקריאת שמע שעל המיטה, בשעה שאומר "הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי" - שלא יאמר דיבורים אלו מן השפה ולחוץ ועדיין בתוך ליבו שונא הוא לחברו, כי אם כך נמצא שפיו וליבו אינם שוים ושקר דובר פיו. אלא ימחל לחברו בלב שלם וילמד עליו זכות ויאהב אותו בכל לב, ואז יאיר לו הקב"ה דרכו, כי כשאוהב את חברו ומסיר השנאה מליבו הרי בזה מקיים הוא את מאמר הפסוק "קץ שם לחושך", ואהבת חנים זו מכניסה חיים של אור וזוהר ללב האדם ומסלקת את החושך מעליו.

וכך מצינו בגמרא במסכת ברכות (דף ט, ב) "מאימתי קורין את שמע בשחרית, אחרים אומרים משיראה את חברו רחוק ארבע אמות ויכירנו", עד כאן. והסבירו בזה רבותינו בעלי המוסר ז"ל, שרק לאחר שלאדם יש אהבה כלפי חברו וכשהוא רואה את חברו ומבחין בו ואפילו ממרחק, הוא מכיר וכבר רוצה להיטיב עימו - הוא האדם שביכולתו לקרוא קריאת שמע ולקבל עליו עול מלכותו יתברך. כי מבלי שיאהב את חברו ויקיים מצוות "ואהבת לרעך כמוך", לא יתכן שהוא יקבל עליו עול מלכות שמים.

והנה נאמר בפסוק (בראשית לב, כה) "ויאבק איש עמו עד עלות השחר", דהיינו שרו של עשוי נאבק עם יעקב אבינו ע"ה במשך כל הלילה. ונראה לי לומר בסיעתא דשמיא, כי יעקב אבינו שהיה בו את כח התורה - ודאי היה בידו להכניע את המלאך במחי יד ולבטלו כליל. אולם בדווקא נאבק עמו במשך כל הלילה, וזאת כדי ללמדנו מסר חשוב ונפלא, והוא כי הנאבק עם חברו ושונאו, הרי הוא נמצא בכעין לילה ובחושך ועלטה כי חי הוא חי חושך וצלמות. לעומת זאת אדם האוהב את חברו וליבו שלם עמו, הרי שגם בלילה רואה הוא אור גדול. לכן "ויאבק איש עמו עד עלות השחר" - מאבקים ושנאה יש רק בחושך ולא יתכן שיאיר לו האור כשישנם עדין שנאה ותחרות בין איש לרעהו.

ועוד יש ללמוד מפרשה זו, כי כל יהודי הרוצה להתגבר על הקליפה הטמאה ולהכניע אותה, עליו להיות כשחר. דהיינו שירבה בליבו אהבת חברו ויסלק שנאת חנים מתוכו, ואז האור יזרח בתוכו ונמצא שהוא בשחר, ובכך יצליח להתגבר על הקליפה כשם שיעקב אבינו ע"ה התגבר על קליפת עשיו רק כשעלה השחר.

יהי רצון שיזכנו הקב"ה לראות כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, ובכך נרבה את אור התורה ואור הקדושה בתוכנו, אמן ואמן.

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם" (בראשית מא, א) אמרו חכמנו זיכרונם לברכה במדרש (בראשית רבה פרק פט, א) הדא הוא דכתיב "קץ שם לחושך" - זמן נתן ליוסף הצדיק כמה שנים יעשה בחושך ובאפילה בבית האסורים, כיון שהגיע הקץ מיד ופרעה חולם, עד כאן.

ניתן לפרש ולומר כי כשיש שנאת חנים והאחד עוין את חברו ומחפש את רעתו ומלמד עליו כף חובה - הרי שזה חושך ואפילה, כי כשרואה הוא את חברו נעשה לו כמין חושך למולו, וכל כך מפני שקשה לו לראותו מחמת השנאה שיש לו עליו. אולם כשמתפייס ומשלים עימו, מיד חוזר בו האור ומאיר בתוכו והוא שמח בשמחת חברו, ודן אותו לכף זכות ובכך השלום חוזר על כנו.

וזה שאומרים חז"ל במדרש, שבפרשה זו נעשה קץ וסוף לחושך השנאה שהייתה שרויה בין האחים הקדושים שבטי יה. כי עד עתה היו האחים שונאים את יוסף הצדיק מחמת החלומות אשר חלם עליהם. אולם עתה למרות שעדיין יוסף לא נתוודע אליהם, אך וודאי שהשנאה ביניהם הייתה נחלת העבר, והם החלו לכסוף לראותו ולחשוב היכן הוא מתוך דאגה כנה לשלומם.

והאמת היא שגם יוסף הצדיק מצידו סלח להם על מעשיהם, כי הוא ידע ש"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", ובפרשה זו כבר נתקרבו הלבבות, לכן נאמר "קץ שם לחושך" עד עתה מחמת השנאה היו שרויים בחושך ועלטה, ומשהתקרב אל השלום נתגלה האור ונסתלק חושך השנאה והפירוד שהיה ביניהם.

וזה מה שאומר הפסוק בפרשת בראשית (א, ה) "ויהי ערב ויהי בקר", ואמרו על כך חז"ל אין "ויהי" אלא לשון צער. ובאמת מדוע יש כאן צער? מפני שיש חושך של שנאה בין אחד לשני. "ויהי ערב" אותיות "בער" כמאמר דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל (תהילים עג, כב) "ואני בער ולא אדע", דהיינו אדם שהוא מתנהג בשנאה עם חברו - הוא הרי חי בחושך כזמן ערב, ונקרא בער וחסר דעת. ועוד אפשר לומר שהמילה 'ערב' היא מלשון ערבות - כלומר שכל ישראל ערבין זה לזה, וכשערבות זו פגומה והאדם אינו אוהב את חברו והוא שונאו ח"ו, הרי שהוא נמצא בחושך כבשעת ערב.

אך לעומת זאת כשהאדם מתאמץ והוא משכין שלום ומוסיף אהבת חנים בינו לבין אחיו, זהו ממש בבחינת "ויהי בוקר" - "ויהי" מלשון שמחה, ואז עולה השחר ומאיר לו את היום. ועל דרך זו ניתן לומר עוד שהמילה 'בוקר' יש בה אותיות 'קרב', שהמתקרב אל לבב חברו ומתנהג עימו באחדות, הרי שלדידו הכל זורח ובוקר הוא בעבורו, כי הוא שרוי באור גדול של שלום ואחדות.

נמצא שהשונא הופך את האור לחושך, ואילו לעומתו - האוהב את חברו וגומל עימו חסד ומרבה להיטיב עימו מגביר את האור על החושך, ואף הופך אותו לאור גדול. וגם כשהוא מצוי בשעת לילה, נשמתו זורחת באור עצום וגדול והוא אור השכינה. לכן גם בשכנו על מיטתנו קוראים אנו קריאת שמע ומקבלים עלינו עול מלכותו יתברך. כי

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

הצדיק שהספיד את החמור

"הא-להים מצא את עון עבדך" (בראשית מד, טז)

מעשה המובא בספר 'להתענג בתענוגים' מספר על רב אחד שנקלע לעיר פלונית, וביקש לעמוד על טיבה כדי להורות לתושביה אורחות חיים. פגש באחד מתושבי העיר ושאלו: "אמור נא בני, מה מצב בני העיר בשמירת התורה והמצוות?" אמר לו: "רבי, עלינו נאמר הפסוק (ישעיהו ס, כא) "ועמך כולם צדיקים", אין בנו לא שודד ולא גנב, לא רוצח ולא מושחת במידותיו". הודה לו הרב, והמשיך לדרכו.

פגש באדם אחר ושאלו למצב העיר, אמר לו: "רבי, כולם אהובים כולם ברורים, אין אחד מעיד בחברו עדות שקר, לא חומד ממון אחרים, אין מרים יד על חברו. לו היו כל ישראל כמותנו, היה משיח בא זה מכבר". התפעל הרב ושאלו: "אמור נא לי, ואיך קיום המצוות, תפילה, תפילין, שבת וחג?" נבון מעט האיש, ואמר: "למה לקטרג רבי, די אם אומר שאנו נמנעים מעבירות ככל יכולתנו, נוחים לבריות, וצנועים באורחות חיינו, מדוע לדרוש מעבר לכך?"

הבין הרב שהשקפת בני המקום היא, שדי בכך שהם נמנעים ממעשים רעים, אך אינם מקיימים המצוות כראוי ב"עשה טוב". חשב לעצמו איך יוכיח להם שאין די בסור מרע לבד.

תוך כדי הילוכו, הגיע לאפו ריח רע, נשא עיניו וראה נבלת חמור מושלכת בצד הדרך. מיד אורו עיניו, פנה אל השמש שליווהו, וביקש ממנו לקנות אריג שחור. הלך השמש והביא את האריג, נטלו הרב וכיסה את החמור. אמר לשמש, לך והכרו שנמצא במבואות הכרך מת מצוה, ועל כולם לצאת ללוותו, שהרי קבורת מת מצווה קודמת לכל המצוות שבתורה, ועל כן יסגרו האנשים את עסקיהם ותצאנה הנשים מבתיהן.

הלך השמש והכריז כדברי הרב. עד מהרה נאספו ובאו יהודי העיר בהמוניהם, חנוונים סגרו את חנויותיהם, סוחרים פסקו ממסחרם, ועקרות בית יצאו מבתיהן, הכל נהרו ובאו לחלוק למת מצוה את הכבוד האחרון. הכל תמהו, "מי נהרג? במי פגעה מידת הדין"? והרב פתח את דבריו בקול רוטט: "אחינו בני ישראל שמעו, כאשר נמצא חלל באדמה ולא נודע מי הכהו, חייבים בני העיר הקרובים אל החלל להביא עגלה ערופה, ולומר "ידינו לא שפכו את הדם הזה", אין לנו חלק באסון. על אחת כמה וכמה כאשר המת הוא צדיק וקדוש, מימיו לא דיבר לשון הרע, לא שח שיחה של רכילות, ולא זו בלבד, אלא כל ימיו היה שרוי בתענית דיבור".

ההתרגשות והסקרנות בלב הציבור גברו. מיהו הצדיק הנסתר שמת כך שלא בכבוד הראוי לו? אך הרב לא נתן להם זמן רב למחשבות, והמשיך בהספדו: "הנפטר שלפנינו היה מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. לא זו בלבד, אלא שגו נתנו למכים, כמה וכמה פעמים הכוהו מכות נמרצות וסבל בדומיה. מימיו לא אכל בשר ולא שתה יין. כל ימיו סבל מקור, והסתפק במלבושים דלים. מימיו לא ישן במיטה, רק רבץ לארץ וישן. אוי, מי יתן לנו תמורתו".

כל העם געה בבכייה, והשאלה עלתה מפיות כולם: "מיהו? לא ידענו כי צדיק כזה היה בינינו". קרא הרב בקול גדול: "הנה הוא לפנינו, וחייבים אנו לבקש את סליחתו על שלא הערכנוהו כראוי". תוך כדי הדברים ניגש אל הגופה המכוסה, אחז בקצה האריג והסירו. כולם נסוגו אחור מפני צחנת גופו של החמור. החלו כולם רוטנים - "הויליכנו שולל!"

אמר הרב: "מה לכם מתולוננים? כל מה שהזכרתי לפניכם, אמת לאמיתה הוא. החמור הוא בעל יסורים וסיגופים, קיים בעצמו סור מרע עד הקצה האחרון, ועם כל זאת חמור היה וחמור נשאר. כדי להיות אדם ולא חמור, אין די בשמירה על גדרי 'סור מרע', יש לנקוט ב'עשה טוב', בהתעלות ובלמוד התורה, בהתקדשות ובשמירת המצוות. ואתם בני העיר, השכילו להבין את הנמשל".

הקידוש שקידש שם שמים

ארע עימי ונתבקשתי להגיע למיטתו של מר משה בן נעים ע"ה בבית החולים, אשר טרם מותו שכב מחוסר הכרה וגוסס, בשל מחלה קשה שתקפה את מוחו.

סביב מיטתו עמדו בני משפחתו, מכריו וידידיו, אשר רבים מהם נראו חסרי כל אמונה בה' ורחוקים מקיום תורה ומצוות. בעת כניסתי לחדר אף שמעתי מהם שאמרו: "בשביל מה הרב הזה בא לפה? מה הוא כבר יכול לעשות עכשיו?"

לשמע הדברים ולמראה הציבור הכופר שנכח במקום, התפללתי לקב"ה בכל לבי שיסייע בידי לחולל נס אשר יקדש שם שמים ברבים, שכל אותם חסרי אמונה המקיפים את החולה, יראו בחוש שיש בורא לעולם, ויאמינו בו.

סיימתי את תפילתי ולקחתי בידי כוס מים. ניגשתי לחולה וקראתי אליו: "משה, קום ועשה קידוש, הרי זוכר אתה כיצד היית עושה קידוש כל יום שישי בליל שבת. אם כן קום ועשה קידוש".

באורח פלא פקח החולה את עיניו, נטל את הכוס מידי ואמר את כל מילות הקידוש מתחילתו ועד סופן. כשהגיע למילות הברכה "בורא פרי הגפן" הפסקתי אותו והוריתי לו לברך "שהכל ניהו בדברו", כדי שלא יחטא בברכה לבטלה, שכן המשקה שבדו באותם רגעים היה

מים ולא יין כפי שהוא רגיל מידי שבת.

לאחר שסיים לברך, לגם החולה מעט מכוס המים, וכשסיים כל זאת שב ואיבד את הכרתו, עד שנשמתו עלתה לגנוי מרומים.

באותם רגעים נעשה קידוש ה' גדול, וכל אותם אנשים שהיו עדים לרגע ההתעוררות הנשגב של החולה, החלו להאמין בבורא העולם למרות שמעולם לא האמינו בו, כיון שהנס שניגלה לנגד עיניהם הפיל את כל המחיצות שהיו בינם לבין בוראם.

עד היום, בתו של מר בן נעים ובעלה, אדון בן גיגי הי"ו מפריז, מספרים את הסיפור הנפלא הזה לכל דורש, ומתרגשים מהנס שנעשה עם האב החולה טרם פטירתו.

לאחר הפטירה נעשו מאמצים מרובים מצד המשפחה להעביר את ארונו של הנפטר מצרפת למרוקו. לבסוף הארון הגיע למרוקו ביום שישי, לפני שבת קודש, והוא נקבר בסמוך לכניסת השבת בבית העלמין בקזבלנקה שבמרוקו.

כאשר הרהרתי אודות זמן הקבורה של הנפטר, עלה בדעתי שישנו קשר בין הקידוש שהנפטר עשה טרם מותו, לבין קבורתו בערב שבת ממש. שהרי קידושו גרם לקידוש ה' גדול.

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "זיקף שלמה" (מלכים א; ג-ד)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על חלומו של המלך שלמה וחכמתו הכבירה, שהוא מענין הפרשה שבו אנו קוראים על חלומו של פרעה מלך מצרים, וחכמתו של יוסף הצדיק.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

אסור לדבר בגנותו של אדם אפילו כשברור שאותו אדם אינו מקפיד על כך.

כפי שכבר למדנו, עצם הדיבור בגנות חברו הוא איסור לשון הרע בפני עצמו, גם מבלי להתייחס לרגשותיו של האדם שעליו מדובר. דיבור לשון הרע הוא הניגוד הגמור למעלתו הרוממה של האדם כנברא היחידי שיש בו צלם אלוקים, ונקודה זו תקפה ואיננה ניתנת לשינוי על ידי העובדה שאדם קיבל רשות לדבר דברי גנאי.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

האמונה שומרת על צלילות דעת

יוסף הצדיק זכה להגיע למדרגות נשגבות של צדיק יסוד עולם, על אף כל הצרות והייסורים שסבבו אותו, מפני שאמונת ה' הייתה נטועה בליבו, והיה לו ביטחון מלא בהקב"ה והבין שמנת הסבל ושאת הייסורים שבאו עליו - הכל הם לטובה כי "כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד", ומכוח אמונה זו הצליח הוא לעבור בשלום את כל המשברים ונותר עם צלילות דעתו ושומר על דרגתו הרוחנית. הוא לא נפל ברוחו ולא התייאש מהמצב הקשה שהיה נתון בו, וזאת על אף שאחיו התנכרו אליו ורחשו לו שנאה תהומית וגם ביקשו להורגו נפש. ובכל זאת לא התריס כלפי מעלה רח"ל.

ועוד, שגם לאחיו לא שמר טינה בליבו כי ידע שהכל בא לו מאת ה' יתברך והכל לטובה. ונמצא כי לא די שלא ירד ברוחניות מכל אשר קרהו, אלא אדרבה - הניסיונות הללו חישלו וחיזקו את רוחו והוסיפו בליבו אמונה ובטחון בה' יתברך, ודרגתו הרוחנית הזו היא שעזרה לו לשמור על קדושתו ועל טהרת נפשו גם בהיותו בארץ נכריה.

זו גם הסיבה שיוסף לא שכח את התורה שלימדו אביו, ועל אף שעברו כבר כ"ב שנה מאז שפרש מיעקב אביו - עדיין זכר את תלמודו, ואף רמז זאת לאביו בעגלות אשר שלח לו להזכירו שנפרדו בהיותם עסוקים בפרשת עגלה ערופה (רש"י מה, כז).

ואין זה דבר של מה בכך, שהרי אדם השרוי בצער ובעוגמת נפש - דעתו נטרפת והוא שוכח את תלמודו, כמו שאמרו חז"ל (תמורה טז, א) אמר רב יהודה אמר שמואל שלוש אלפים הלכות נשתכחו בימי אבול של משה. ואילו יוסף הצדיק על אף כל הטרדות ומצוקות החיים שעברו על ראשו, לא שכח את תלמודו ונשאר בצדקותו ובתומתו, כי הבין שמאת ה' היה הדבר וידע שהכל לטובה. לכן החזיק מעמד בכל המשברים שעברו עליו ותורתו נשתמרה בידו.

ועל כן זכה יוסף למתנה נפלאה וחשובה יותר משאר השבטים, ששני בניו מנשה ואפרים יהיו כלולים יחד עם י"ב שבטי ישראל. וכמו שבירך אותם יעקב ואמר (בראשית מח, ה) "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" כי מעלתו של יוסף הייתה לאין ערוך ביחס לשבטים - הן בצדקותו, והן בדרגת ביטחונו ואמונתו בה' יתברך. ואת כל הקדושה הזו העביר יוסף בירושה לבניו הקדושים, וגם הם עלו במעלות הקודש במצרים עד הגיעם לדרגת השבטים הקדושים.

פניני הפרשה

רק דבר טוב אומרים בפירוש

"ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר הא-להים עשה הגיד לפרעה" (בראשית מא, כז)

בדברו על הפתרון של הפרות הטובות, אמר יוסף "הגיד לפרעה", ואילו על פתרון החלום של הפרות הרעות אמר יוסף "הראה לפרעה".

ולמה שינה את לשונו?

ביאר זאת הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, משום שדבר טוב אומרים אותו בפירוש, כמו שהגמרא אומרת בתחילת מסכת פסחים, ואילו דבר רע אומרים רק ברמז או שמראים ביד, וכן אמרו חז"ל ש"אין הקב"ה מיחד שמו על הרעה".

משום כך, בחלום הפרות הטובות אמר: אשר הא-להים עושה "הגיד" לפרעה, כאילו שהקב"ה בעצמו אמר, אבל בחלום הפרות הרעות המסמלות את הרעב אמר רק "הראה" את פרעה.

המסווה הסתיר את פני יוסף

"ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו" (בראשית מב, ח)

מדוע לא הכירו אחי יוסף את יוסף?

מפרש רש"י: "ויכר יוסף - לפי שהניחם חתומי זקן. והם לא הכירוהו - שיצא מאצלם בלא חתימת זקן, ועכשיו בא בחתימת זקן".

כאשר נמכר יוסף, הוא היה נער, ובעת שפגשוהו כבר היה אדם בוגר, עם חתימת זקן. מראהו היה שונה, ולכן לא הכירוהו. לעומת זאת האחים כבר היו בעלי חתימת זקן בעת המכירה, וכמעט שלא נשתנה מראם מאז ועד שפגשוהו במצרים.

בספר 'דורש ציון' מובא שהיה מסווה על פניו של יוסף בפגשו אותם, כיון שכך היתה דרך המלכים באותה תקופה - מחמת כבוד המלכות. לא היו השרים ואנשי הממלכה רשאים להביט בפני המלך. כך מוצאים אנו במגילת אסתר, שם מוזכרים "שבעת שרי פרס ומדי רואי פני המלך". מהו הלשון "רואי פני המלך"?

ההסבר הוא שכל השרים, אין להם רשות לראות את פני המלך, מלבד שבעת השרים הנבחרים הללו, שהורשו להביט בפניו ללא מסווה. וכך היה אצל יוסף הצדיק שהיה על פניו מסווה ולכן האחים לא הכירוהו.

המבחן האמיתי; שמירת השבת

"הם יצאו את העיר לא הרחיקו" (בראשית מד, ד)

הרב שלום שפירא זצ"ל בספרו 'אוהב שלום' מבאר שיוסף שמר את השבת גם לפני נתינתה לעם ישראל, ומשום כך ציווה לממונה על ביתו להכין את צרכי האוכל מבעוד יום, כלומר ביום שישי, כדי שלא להכניס בשבת.

לפי חשבון זה יוצא שהאחים שנשלחו מבית יוסף למחרת, הלכו בבקרו של יום השבת כשהגביע מוחבא באמתחתו של בנימין.

יוסף, שתכנן לרדוף אחריהם, חשש פן העיכוב שיגרום להם בשל כך, יביא את בני משפחותיהם אשר בארץ כנען לסכנת נפשות, שכן האחים הגיעו למצרים עבור קנית לחם ולא לרכישת מוצרי מותרות.

משום כך שלח אותם דוקא בעיצומו של יום השבת, כשהוא עוקב אחרי מעשיהם ובוחר אותם. אם מדובר בסכנת נפשות - ידע יוסף שיאלצו אחיו לחלל את השבת וללכת יותר מאלפים אמה בשבת, אולם אם הם לא יעשו זאת, הם מוכיחים בכך שלא נשקפת לבני ביתם סכנה אם יתאחרו, והם אינם רעבים ללחם ממש, ולפיכך יכול יוסף לעכב אותם בשל הגביע.

לכן אומר הפסוק: "הם יצאו את העיר לא הרחיקו", שליחי יוסף הודיעו לו כי אחיו לא הרחיקו למעלה מאלפים אמה ממצרים, על ידי כך ידע יוסף שאין בביתם סכנה של פיקוח נפש, ומיד אמר "קום רדוף אחרי האנשים והשגתם".

'קורות חייהם' כבר שלחו לכמה וכמה מוסדות ומכולם נענו כי כרגע אינם צריכים.

מה עשה הקב"ה? באותו זמן שהללו גברו על עצמם ועל רגשותיהם מיד פנו מאחד המוסדות החשובים אל נוות ביתו, קראו לה ל'ראיון', ועל אתר קיבלה תפקיד חשוב ומשכורתה שלמה מן השמים - ונמצאו מרוויחים פי כמה וכמה מכל מנת סבלם שסבלו, כי המוותר אינו מפסיד לעולם.

גדול כח הביטחון

מענין לענין, מציין הרב בידרמן שליט"א את המובא ב'אור החיים' הק' על הפסוק "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם", שבמשך כל השנתיים היה חולם את אלו החלומות בכל לילה, אלא שהיה שוכחם, ורק "מקץ שנתיים" לחלומותיו זכר את דבר החלום וקרא ליוסף שיפתור את חלומו.

וקשה, אם שכח את החלום לשם מה חלם אותו? ומבאר הרה"ק מקאריץ זצ"ל, ע"פ מעשה שהיה, שפעם נסע מרן הבעש"ט הק' זיע"א עם תלמידו רבי מענדל, וצמא רבי מענדל למים, אמר לו הבעש"ט: "אם יהיה לך 'בטחון' אמיתי בהש"ת יזמן לך ה' מים".

ואכן התחזק ר' מענדל בביטחון בה', ונודמן לפניו ערל אחד ושאלם "האם ראתם כאן ביער 'סוסים', שכן זה כג' ימים אשר אני תר ומחפש אחר סוסי שנאבדו ממני כאן ביער". ושאלוהו האם יש לו מים, מיד נתן להם הערל מים לשתות...

לאחר ששתה רבי מענדל, שאל מרבו הבעש"ט: "הנה נוכחתי לראות שלא נסע ערל זה הנה אלא בעבורי, אם כן על מה עשה ה' שיסובב כאן זה ג' ימים?" ויען הבעש"ט ויאמר: "הקב"ה הכין לך במעוד מועד את הישועה, שאם תבטח בו מיד תיושע, שגדול כח הביטחון שהש"ת מזמין למלא משאלות האדם קודם שיהיה לו הבטחון, כדי שמיד בבטחו בו תבוא הישועה לידו".

כיוצא בזה היה אצל יוסף, שתחילה בטח בשר המשקים ונענש על כך. אמנם הבורא הזמין מיד את ישועתו, ולכן חלם פרעה שנתיים ימים את 'חלומו' מדי לילה בלילה. כדי שאם יתחזק יוסף בביטחון מיד תהיה ישועתו נכונה לבוא אליו לגאלו מבית האסורים ולמנות משנה למלך מצרים.

של הלולב אשר מוליכים אותו 'מעלה מטה ולארבע רוחות'. ה'בניה' מאוד הפריעה לכל שכניו אבל הללו מילאו פיהם מים, שתקו ולא העירו לו מאומה.

ויהי לתקופת השנה הוכרח אחד השכנים אשר דירתו נמצאת בקומה הגבוהה שבאותו בנין להרחיב את ביתו, כי נעשה ביתו צר מהכיל את כל בני משפחתו. אלא שביקש לישב בשלווה, ומיד קפץ עליו רוגזו של השכן מלמטה - זה שבנה אך לפני כשנה. הלה לא נתן לו מנוח יומם ולילה עם טענות ומענות; ולא עוד, אלא שהפסיקו כמה פעמים באמצע הבניה. ה'עליון' שבס"ה בנה על שטחו הפרטי ולא התרחב כאותו הראשון על חשבון שטחי הציבור (ששתקו ולא מיחו בידו) רצה למחות בידו: וכי כך משיבים רעה תחת טובה וכו', וכי שכחת שאך לפני זמן קצר הרעשת והפרעת לכולנו ולא עצרנו בעדך מאומה. אבל בכוחות אדירים התאפק, שתק ולא ענה מאומה.

ויהי בחצי היום, כששהה העליון בביתו, צלצל הטלפון שבביתו ומצדו השני היו מהנהלת ישיבה מפורסמת בבני ברק, היות והם מחפשים עתה למנות 'מנהל' לישיבתם, ברצונם לברר על טיבו של 'שכן' זה (שכבר יושב בביתו כמחצית השנה כשהוא מחוסר פרנסה) מיד עלה בו רצון להשימץ ולהכפיש את שמו של שכנו ה'רודף' אותו יומם ולילה ללא כל צדק. אלא ששוב גבר על יצרו וענה להנהלת הישיבה: "עתה עסוק אנוכי בביתי, אבקשם לחזור אלי בעוד כשעה".

בכל אותה שעה נערכה מלחמה במוחו ולבו של האיש בין יצר טוב ליצר הרע - זה טוען שמצד היושר עליך 'להציל' את הישיבה מברנש זה, ולאידך הרי שכן זה מחוסר פרנסה זה כמחצית שנה, ומי יודע, אולי לכן הוא רודף אותי. מה גם שבכשרונותיו יש בידו לנהל כראוי את הישיבה.

כעבור שעה פנו אליו שוב מהנהלת הישיבה, פתח הלה את פיו בדברי שבח והמלצות טובות ובטוב טעם ודעת מנה את מעלותיו של שכנו, ועד כמה טובה וברכה ינחלו כשהלה יהיה 'מנהל' שלהם... ואכן הם בחרו בו כמנהל תמורת שכר נאה.

וראה זה פלא: כי גם בני ביתו של ה'מליץ טוב' חיפשו 'עבודה' כשנה שלמה, את

יסוד נפלא כותב הרמח"ל בספרו 'דעת תבונות', שלכל עליו שרוצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה אין מזדמן לו הטוב אלא מתוך עומק עצה נסתרת, על כן יקרה לו קודם לכן צער. וכעניין שאמרו ז"ל (ברכות ה, א) 'שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא על ידי ייסורים'.

דברים אלו, מבאר המגיד הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, נוגעים בכל נפש יהודית - איש איש בנגעו ובמכאובו; אין בידינו להבין דעת עליון, אבל זאת נדע, ההסתרה והייסורים הינם הקדמה לטובה, ומכשירין את האדם לקבל הטובה, והכל נהיה בדבר ה'.

וכעין יסוד זה כתב הגה"ק רבי שלמה קלוגר זצ"ל ב'אמרי שפר' לבאר את הכתוב בפרשה (בראשית מג, יד) "ואיל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש", ולכאורה קשה מהו 'יתן לכם', והיה צ"ל 'יתן עליכם רחמים' וכדומה, שהרי כוונת הדברים שה' יתן בלב האיש שירחם עליהם ולא שהם ירחמו.

אלא ביאורו, שבראות יעקב אבינו שבניו זקוקים עתה לרחמי שמים מרובים, כי זה 'האיש' נוהג אתם ביד קשה - שמעון איננו ואף את בנימין עומדים הם לקחת ומי יודע מה יעלה בגורלו, ומה יעלה בגורל כל הבנים הנחשדים כמרגלים. מה עשה, ידע שהקב"ה מתנהג עם בני האדם ב'מידה כנגד מידה', וכן אמרו חז"ל (שבת קנא, ב) "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים", על כן בירכם "ואל שדי יתן לכם רחמים" - שיגלגל לפניכם שתרחמו על הבריות, "לפני האיש" - קודם שתגיעו אל האיש, וממילא בבואכם לפני האיש יתן לו ה' רחמים לרחם עליכם.

סיפר רבי יעקב שיש שליט"א, מעשה ששמע מבעלי המעשה: באחת הערים השוכנות ליד בני ברק ערך אחד התושבים 'שיפוצים' בביתו. הלה בנה והרחיב, וקיים בעצמו 'ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה', וכדינו